

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI
(Sn. Dr. Cevdet YILMAZ)
Özel Kalem Müdürlüğü

7/9764

Sayı : B.02.0.011/0937

22/10/2009

Konu: Yazılı Soru Önergesi 7/9764

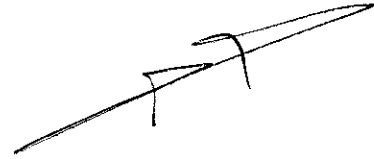
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : TBMM Başkanlığı Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğünün 07.10.2009 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02/15837 sayılı yazı.

İlgi yazıda, Ardahan Milletvekili Sayın Ensar ÖĞÜT'ün Bakanlığuma tevcih ettiği 7/9764 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevaplandırılması istenmektedir.

Soru önergesinde yer alan hususlar ile ilgili bilgiler ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Cevdet YILMAZ
Devlet Bakanı

EK: Soru Önergesine ilişkin cevap (2 sayfa)

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

**ARDAHAN MİLLETVEKİLİ SAYIN ENSAR ÖĞÜT'ÜN 7/9764 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE CEVABEN**

- Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığından alınan yazıda;

SORU:

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan Batıya göçün önüne geçebilmek amacıyla 12 il Cazibe Merkezi haline getirilerek yatırım yapılacaktır. En çok göç veren iller arasında Kars, Ardahan, Iğdır ve Ağrı da bulunmaktadır. Cazibe Merkezi haline getirilecek illere Serhat Kalkınma Ajansının kurulduğu Kars'ta bu cazibe merkezi kapsamına alınarak serhat illerde yeni iş sahaları açılacağından hızla devam eden göçün önüne geçilmesi sağlanabilir.

Kars Cazibe Merkezi yapılacak olan bu adı geçen iller arasında olmalıdır. Kars, Ardahan, Iğdır ve Ağrı illerinin ortak noktasıdır. Kars Devlet Planlama Teşkilatının hazırlamış olduğu Cazibe Merkezi yapılacak iller arasına alınacak mı?

CEVAP:

Dokuzuncu Kalkınma Planının "Bölgesel Gelişmenin Sağlanması" ekseninde merkezi düzeydeki bölgesel gelişme politikalarının daha etkin hale getirilmesine yönelik çalışmalara ağırlık verileceği, bölgelerde iş fırsatlarının ve yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik olarak, kamu yatırım uygulamalarında ve hizmet arzında mekansal önceliklendirme ve odaklanma sağlanacağı belirtilmektedir. Planda ayrıca, "başta az gelişmiş bölgelerde olmak üzere, büyüme ve çevrelerine hizmet verme potansiyeli yüksek merkezler belirlenerek; öncelikle bu merkezlerin ulaşılabilirliği iyileştirilecek, fiziki ve sosyal altyapısı güçlendirilecektir" denilmektedir.

Bu kapsamda, başta az gelişmiş bölgelerde olmak üzere, büyüme ve çevrelerine hizmet verme potansiyeli yüksek "Cazibe Merkezleri" belirlenerek, yerel dinamiklere ve içsel potansiyele dayalı gelişme ortamının oluşturulması, kamu yatırım uygulamalarında ve hizmet arzında mekansal önceliklendirme ve odaklanmanın sağlanması amaçlanmıştır.

2006/11105 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen 2007 Yılı Programında; Diyarbakır, Elazığ, Erzurum, Gaziantep, Kayseri, Konya, Malatya, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Trabzon ve Van illeri cazibe merkezleri olarak belirlenmiştir. Belirleme çalışması 2006 yılında yapılmış ve o dönemde cari bilgi ve verilere dayandırılmıştır.

23.12.2008 tarih ve 2008/76 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı eki Program Belgesinin içerisinde yer alan "Seçim Kriterleri" başlıklı bölümde ise cazibe merkezlerinin belirlenme aşaması aşağıdaki gibi açıklanmıştır:

Cazibe merkezlerinin belirlenmesi aşamasında "İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (2004)" temel alınmıştır. Bu araştırma kapsamında; demografi, istihdam, eğitim, sağlık, sanayi, tarım, finans ve diğer refah göstergelerinin dâhil olduğu 32 farklı değişken kullanılarak temel bileşenler analizi uygulanmış ve ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması elde edilmiştir (Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinin büyükşehir ilçeleri araştırma dışında tutulmuştur). Cazibe merkezleri belirlenirken kullanılan ilk kriter, il merkezinin söz konusu sıralama araştırmasında ilk 60 merkez ilçe içerisinde yer almasıdır.

Belirlenen merkezlerin, orta büyüklükte olması ve özellikle hizmet sektöründe yığılma ekonomilerinin oluşturulması için yeterli nüfusu barındırması gerekmektedir. Bu merkezler; çevreleriyle güçlü ticari ve sosyal ilişkilere sahip olmalı, ayrıca gelir ve istihdam açısından çarpan etkisi oluşturma potansiyeli taşımalıdır. Bu çerçevede, cazibe merkezlerinde ikinci kriter olarak çalışmanın yapıldığı tarihteki cari nüfusa göre 250.000 ile 1.000.000 arasında nüfusa sahip olma şartı aranmıştır. İlave büyüme sonucu negatif dışsallıklar oluşturma ihtimali dikkate alınarak, 1 milyondan fazla nüfusu olan şehirler kapsam dışı bırakılmıştır. Ayrıca, bu merkezlerin hinterlandlarına gerekli kentsel hizmetleri ve iş ortamını sağlayabilmeleri için, hizmet sektöründeki istihdam oranının en az yüzde 35 olması üçüncü kriter olarak belirlenmiştir.

İşletmelerin ve yerleşimlerin rekabet edebilirliklerine önemli girdiler sağlayan erişilebilirlik ve bilim-eğitim altyapısı da çalışmada temel konular arasında yer almıştır. Bu çerçevede, cazibe merkezlerinin görece daha erişilebilir olması ve daha güçlü ulaşım ağlarına sahip olması gerekmektedir. Havayollarının ulusal ve uluslararası merkezlerle ulaşım ağları kurulmasındaki önemi ve ülkemizdeki coğrafi yapı dikkate alındığında, bu merkezlerde yoğun ve işleyen bir havaalanının bulunması dördüncü kriter olarak analize dahil edilmiştir.

Cazibe merkezlerinde bilim-sanayi ilişkisinin gerçekleştirilebilmesi ve bu merkezlerin bilim-teknoloji alanında önemli bir hizmet odağı olabilmesi için, yerleşik bir üniversite kampüsüne sahiplik de son derece önemlidir. Bu itibarla, bu merkezlerde yerleşik ve gelişmiş bir üniversite merkez kampüsünün bulunması beşinci kriter olarak belirlenmiştir.

Ayrıca, cazibe merkezleri aracılığıyla bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması temel politikasına da katkı sağlanacağı için, merkezlerin az gelişmiş ya da gelişmekte olan bölgeler içerisinden seçilmesine dikkat edilmiştir. Bu bağlamda, bu merkezlerin Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Karadeniz ve İç Anadolu Bölgelerinde yer alması temel kriter olarak analize dahil edilmiştir.

Söz konusu kriterler ışığında gerçekleştirilen çalışmalar neticesinde Kars ili cazibe merkezi olarak belirlenmemiştir. Ancak, Erzurum Cazibe Merkezinin Ağrı, Ardahan, Iğdır ve Kars'a yönelik olarak önemli bir ağırlığı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, bu dört ilimizin yer aldığı TRA2 Düzey 2 bölgesinde Kars ilinde Kalkınma Ajansı kuruluş çalışmaları neticelenmiştir. Kalkınma Ajansının faaliyete geçmesi ile bu illerimizde çeşitli alanlarda doğrudan finansal destek verilecek olup, bu destekler yerel ekonominin gelişmesine ve istihdamın artırılmasına katkı sağlayacaktır.